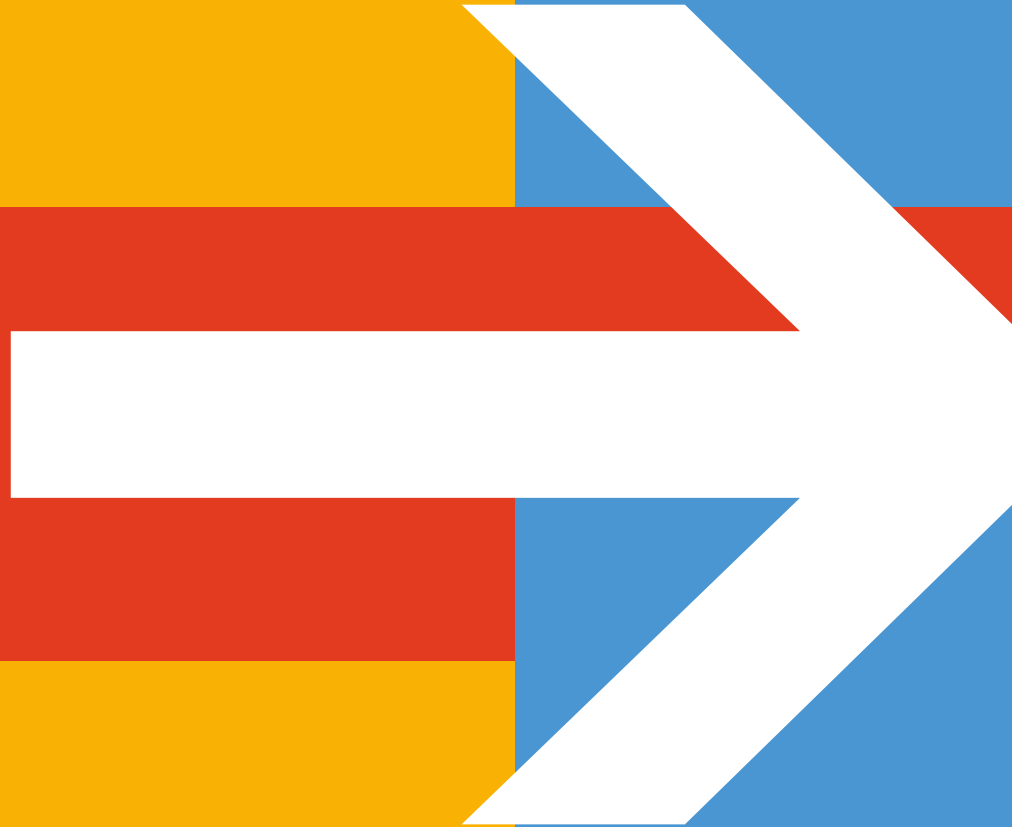

Samen op in acut

Inhoudsopgave

Samen op in acuut 03

- [Introductie](#) → 03

Landelijk geaccordeerd 04

- [Toolkit Samen op in Acuut \(juni 2022\)](#) → 04
- [Infographic Samen op in Acuut \(juni 2022\)](#) → 05

Praktijkvoorbeelden 19

- [Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling](#) → 19
- [Video's 'Samen op' in de praktijk](#) → 26

Tips / links 27

- [Snel ingrijpen is noodzakelijk \(Blauw 2019\)](#) → 28

Introductie

In de bundel Samen op in acuut vindt u bij de Geaccordeerde documenten de Infographic en de Toolkit Samen op in acuut. De Infographic is het stappenplan in de samenwerking voor de situaties waarin sprake is van acute onveiligheid of het vermoeden van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen mogelijk direct in fysieke veiligheid gebracht moeten worden. Een uitwerking van het stappenplan en praktische handvatten voor de uitvoering van Samen op in acuut vindt u in de Toolkit. Het stappenplan is mede tot stand gekomen door uitwisseling van de ervaring op verschillende praktijklocaties waar verbeterlagen op de staande praktijk uitvoering krijgen. De Infographic en de Toolkit samen zijn instrumenten om op meer locaties de staande praktijk waar mogelijk te helpen verbeteren. Onder Praktijkvoorbeelden vindt u inspirerende voorbeelden van de locaties waar Samen op in acuut in de praktijk wordt beproefd. Onder de Tips & links is een artikel opgenomen dat meer kleuring geeft aan deze verbeterlag.

Veilig Thuis **Politie** **OM** **RvdK** **3RO** **JenV**

Landelijk Netwerk zorg-straft — Ontwikkelagenda Veiligheid voorop
Doe je mee? Vragen? Reacties? info@OAVV.nl

Toolkit Samen op in acuut

Juni 2022

Verbeteractiviteit Samen op in acuut

Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop!

Landelijk Netwerk Zorg Straf

Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Veilig Thuis, de politie, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering (3RO) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) werken samen aan de verbetering van de aanpak vanaf het eerste uur van een crisis. Er is een crisis als er acuut fysiek gevaar is of dreigt en de betrokkenen in veiligheid gebracht moeten worden: de rode fase in de visie ‘Gefaseerd samenwerken aan veiligheid’. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

Acuut onveilig

1. Fysieke veiligheid

Een melding over fysieke onveiligheid kan binnenkomen bij de politie of Veilig Thuis. Het eerste wat de politie doet is zorgen voor de fysieke veiligheid van alle gezinsleden.

Politie Veilig Thuis

2. Motorkapoverleg

In een acuut onveilige situatie is er altijd contact tussen politie en Veilig Thuis. Zij gaan als het nodig is samen ter plaatse. Veilig Thuis maakt een eerste veiligheidsbeoordeling. Waar nodig wordt informatie gevraagd en overlegd met (lokale) partners.

Politie Veilig Thuis + overleg 3RO RvdK OM

3. (Gezamenlijk) onderzoek

Veilig Thuis onderzoekt wat nodig is voor de veiligheid van directbetrokkenen. De politie doet onderzoek naar strafbare feiten. De RvdK onderzoekt of een kinderschermingsmaatregel nodig is. Waar mogelijk doen ze delen van het onderzoek samen.

Politie Veilig Thuis RvdK

4. Veiligheidsmaatregelen

Op basis van de veiligheidsbeoordeling en het onderzoek wegen Veilig Thuis en de politie welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Waar nodig overleggen zij met OM, RvdK en 3RO en maken afspraken over de inzet en uitvoering van de maatregelen.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

5. Niet meer acuut?

Als de directe veiligheid is hersteld, zorgen de partners voor (informatie)overdracht, zodat gemaakte afspraken goede opvolging krijgen.

Structureel onveilig

1. Melding naar Veilig Thuis

VT ontvangt meldingen over (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling van professionals die vallen onder de wet Meldcode en burgers. De politie stuurt bij zorgen over de veiligheid een melding naar VT.

Politie Veilig Thuis

2. Informatie wordt gecombineerd

Veilig Thuis combineert de informatie uit de melding met informatie uit eigen systemen en eventueel met informatie verkregen uit andere bronnen.

Veilig Thuis

3. Veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis beoordeelt de veiligheid van directbetrokkene(n). Is het acuut onveilig? Dan naar de stappen Acuut onveilig.

Veilig Thuis

4. Veiligheidsplan

VT stelt veiligheidsvoorwaarden en -afspraken op. Bij samenloop van zorg en straf stemt VT af met de politie, het OM, reclassering en/of RvdK. Als straf-, civiel- en/of bestuursrechtelijke maatregelen worden genomen, dan staan deze, in het veiligheidsplan.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

Inhoudsopgave

1. De stappen toegelicht 7

2. Praktische tips 10

3. Rollen van de organisaties 12

Bijlage 1 – Gronden voor informatie uitwisseling 14

Bijlage 2 – Achtergrondinformatie Samen op in acuut 16

1. De stappen toegelicht

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten voor samenwerking in acuut onveilige situaties per stap uitgewerkt. De exacte invulling in de praktijk wordt bepaald door de lokale situatie en is afhankelijk van de casus.

Stap 1 Fysieke veiligheid: samen ter plaatse

Het doel van deze stap is om eerst te zorgen voor de fysieke veiligheid van alle direct betrokkenen.

- Als er een melding binnenkomt over fysieke onveiligheid, dan gaat de politie ter plaatse.
- De politie neemt in alle gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling waarbij sprake is van een acuut onveilige situatie, direct telefonisch contact op met Veilig Thuis. Op basis van telefonische afstemming, komt Veilig Thuis ook ter plaatse.
- De politie en Veilig Thuis maken afspraken over het binnentreden in de woning: de politie gaat voorop om te zorgen voor fysieke veiligheid van alle betrokkenen en laat Veilig Thuis medewerker(s) weten wanneer het veilig genoeg is om de woning binnen te gaan.
- Als de politie weg moet voordat Veilig Thuis er is, dan heeft voorafgaand aan het vertrek van de politie altijd telefonisch overleg plaatsgevonden.
- De politie en Veilig Thuis maken aan betrokkenen duidelijk wie hun woning betreden en waarom.

Stap 2 Motorkapoverleg

Het doel van deze stap is om op basis van de situatie ter plaatse en beschikbare informatie te komen tot een veiligheidsbeoordeling en duiding van de situatie.

Informatie uitwisselen

Politie en Veilig Thuis delen en bespreken – voor zover beschikbaar – de volgende informatie¹:

- Politie: Informatie uit politiesystemen zoals relevante registraties, informatie over gemaakte afspraken met de direct betrokkenen of partners (bijvoorbeeld uit het plan van aanpak), getroffen beschermingsmaatregelen en informatie uit lopend strafrechtelijk onderzoek². De politie neemt – indien nodig – contact op met de reclassering voor informatie over mogelijke eerdere advisering door de reclassering, toezichtsmaatregelen of andere relevante afspraken over de verdachte.
- Veilig Thuis: informatie uit de eigen systemen en – indien nodig – informatie die wordt opgevraagd bij de Raad voor de Kinderbescherming of reeds betrokken hulpverlening.

1. Zie Bijlage 1 voor de wettelijke grondslag om gegevens te delen tussen de verschillende partners tijdens Samen op in acuut.
2. De politie volgt de reguliere lijn voor het uitwisselen van dergelijke informatie, waarbij vóór het delen van informatie die valt onder 9 WPG contact wordt opgenomen met het OM.

Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Veilig Thuis, de politie, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering (3RO) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) werken samen aan de verbetering van de aanpak vanaf het eerste uur van een crisis. Er is een crisis als er acuut fysiek gevaar is of dreigt en de betrokkenen in veiligheid gebracht moeten worden: de rode fase in de visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid'. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

Acuut onveilig

1. Fysieke veiligheid

Een melding over fysieke onveiligheid kan binnenkomen bij de politie of Veilig Thuis. Het eerste wat de politie doet is zorgen voor de fysieke veiligheid van alle gezinsleden.

Politie Veilig Thuis

2. Motorkapoverleg

In een acuut onveilige situatie is er altijd contact tussen politie en Veilig Thuis. Zij gaan als het nodig is samen ter plaatse. Veilig Thuis maakt een eerste veiligheidsbeoordeling. Waar nodig wordt informatie gevraagd en overlegd met (lokale) partners.

Politie Veilig Thuis overleg 3RO RvdK OM

3. (Gezamenlijk) onderzoek

Veilig Thuis onderzoekt wat nodig is voor de veiligheid van directbetrokkenen. De politie doet onderzoek naar strafbare feiten. De RvdK onderzoekt of een kinderschermingsmaatregel nodig is. Waar mogelijk doen ze delen van het onderzoek samen.

Politie Veilig Thuis RvdK

4. Veiligheidsmaatregelen

Op basis van de veiligheidsbeoordeling en het onderzoek wegen Veilig Thuis en de politie welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Waar nodig overleggen zij met OM, RvdK en 3RO en maken afspraken over de inzet en uitvoering van de maatregelen.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

5. Niet meer acuut?

Als de directe veiligheid is hersteld, zorgen de partners voor een goede (informatie) overdracht, zodat vervolgstappen kunnen worden gezet voor het opheffen van de structurele onveiligheid.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

Structureel onveilig

1. Melding naar Veilig Thuis

Veilig Thuis ontvangt meldingen over (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling van burgers en professionals die vallen onder de wet Meldcode. De politie stuurt bij zorgen over de veiligheid een melding naar Veilig Thuis.

Politie Veilig Thuis

2. Informatie wordt gecombineerd

Veilig Thuis combineert de informatie uit de melding met informatie uit eigen systemen en (eventueel) met informatie vertoegen uit andere bronnen.

Veilig Thuis

3. Veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis beoordeelt de veiligheid van directbetrokkenen: is het acuut onveilig? Dan naar de stappen Acuut onveilig.

Veilig Thuis

4. Veiligheidsplan

Veilig Thuis stelt veiligheidsvoorwaarden en -afspraken op. Bij samenloop van zorg en straf stelt Veilig Thuis af met de politie en deelt de veiligheidsbeoordeling en -voorwaarden met OM, 3RO en/of RvdK. Als straf-, civiel- en/of bestuursrechtelijke maatregelen worden genomen, dan staan deze in het veiligheidsplan.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

Zie infographic op [pagina 2](#)

Samen op in acuut

Veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis maakt een veiligheidsbeoordeling.

- Veilig Thuis beoordeelt ter plaatse de directe veiligheid van directbetrokkenen op basis van alle beschikbare informatie.
- Veilig Thuis vraagt als het nodig is advies aan de Raad voor de Kinderbescherming over mogelijkheden in vrijwillig of gedwongen kader om de veiligheid van eventueel aanwezige kinderen in het huishouden te borgen. De Raad voor de Kinderbescherming is na kantooruren telefonisch bereikbaar voor spoedverzoeken voor OTS/UHP van kinderen.
- De politie stemt indien nodig met het OM af over het (vermoeden van een) strafbaar feit, inzet van (beschermings)bevoegdheden en/of keuzes in de opsporing.

Stap 3 (Gezamenlijk) onderzoek

Het doel van deze stap is om waar dat kan samen te werken ten aanzien van de onderzoekshandelingen, om de betrokkenen niet onnodig dubbel te belasten en het feitenonderzoek zoveel als mogelijk eenduidig uit te voeren.

Bij acuut onveilige situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling is vaak sprake van een vermoeden van een strafbaar feit. Veilig Thuis en de politie onderzoeken beide wat er gebeurd is (feitenonderzoek). De politie stelt eventuele sporen veilig. De politie en Veilig Thuis maken afspraken over wie welke onderzoekshandelingen verricht en in welke volgorde deze plaatsvinden.

De politie neemt bij het vastleggen van feiten en het veiligstellen van sporen het volgende in acht:

- De politie maakt een feitelijke beschrijving van de situatie zoals deze is aangetroffen. Waar mogelijk wordt de situatie op beeld vastgelegd (foto's).
- De woning wordt – indien van toepassing – behandeld als een plaats delict. De politie bespreekt dit telefonisch met forensische en/of tactische opsporing.
- In situaties van huiselijk geweld zijn vaak kinderen betrokken. De politie heeft oog voor de aanwezigheid van kinderen, hun veiligheid en eventuele signalen van kindermishandeling.

Veilig Thuis en de politie maken afspraken over wie waarover spreekt met de directbetrokkenen en nemen daarbij het volgende in acht:

- De mogelijkheid om gezamenlijk met de directbetrokkenen te spreken, zodat zij maar één keer hun verhaal hoeven te vertellen en 'gekleurde' verklaringen door beïnvloeding of herbeleving zoveel mogelijk worden voorkomen.
- De rechten van slachtoffers en verdachten als er sprake is van een verhoorsituatie (o.a. recht op bijstand).
- De kwetsbare positie van kinderen. Bij onderzoeken waarbij kinderen betrokken zijn is het belangrijk kinderen niet onnodig uit hun veilige omgeving te halen, te zorgen voor goede ondersteuning en opvang en niet vaker in gesprek te gaan (verhoren) dan nodig.

In het (gezamenlijke) onderzoek werken de partners conform de Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Veilig Thuis, de politie, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering (3RO) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) werken samen aan de verbetering van de aanpak vanaf het eerste uur van een crisis. Er is een crisis als er acuut fysiek gevaar is of dreigt en de betrokkenen in veiligheid gebracht moeten worden: de rode fase in de visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid'. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

Acuut onveilig

1. Fysieke veiligheid

Een melding over fysieke onveiligheid kan binnenkomen bij de politie of Veilig Thuis. Het eerste wat de politie doet is zorgen voor de fysieke veiligheid van alle gezinsleden.

Politie Veilig Thuis

2. Motorkapoverleg

In een acuut onveilige situatie is er altijd contact tussen politie en Veilig Thuis. Zij gaan als het nodig is samen ter plaatse. Veilig Thuis maakt een eerste veiligheidsbeoordeling. Waar nodig wordt informatie gevraagd en overlegd met (lokale) partners.

Politie Veilig Thuis overleg 3RO RvdK OM

3. (Gezamenlijk) onderzoek

Veilig Thuis onderzoekt wat nodig is voor de veiligheid van directbetrokkenen. De politie doet onderzoek naar strafbare feiten. De RvdK onderzoekt of een kinderschermingsmaatregel nodig is. Waar mogelijk doen ze delen van het onderzoek samen.

Politie Veilig Thuis RvdK

4. Veiligheidsmaatregelen

Op basis van de veiligheidsbeoordeling en het onderzoek wegen Veilig Thuis en de politie welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Waar nodig overleggen zij met OM, RvdK en 3RO en maken afspraken over de inzet en uitvoering van de maatregelen.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

5. Niet meer acuut?

Als de directe veiligheid is hersteld, zorgen de partners voor een goede (informatie) overdracht, zodat vervolgstappen kunnen worden gezet voor het opheffen van de structurele onveiligheid.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

Structureel onveilig

1. Melding naar Veilig Thuis

Veilig Thuis ontvangt meldingen over (vermoeden van) huiselijk geweld en kindermishandeling van burgers en professionals die vallen onder de wet Meldcode. De politie stuurt bij zorgen over de veiligheid een melding naar Veilig Thuis.

Politie Veilig Thuis

2. Informatie wordt gecombineerd

Veilig Thuis combineert de informatie uit de melding met informatie uit eigen systemen en (eventueel) met informatie uit andere bronnen.

Veilig Thuis

3. Veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis beoordeelt de veiligheid van directbetrokkenen: is het acuut onveilig? Dan naar de stappen Acuut onveilig.

Veilig Thuis

4. Veiligheidsplan

Veilig Thuis stelt veiligheidsvoorwaarden en -afspraken op. Bij samenloop van zorg en straf stelt Veilig Thuis af met de politie en deelt de veiligheidsbeoordeling en -voorwaarden met OM, 3RO en/of RvdK. Als straf-, civiel- en/of bestuursrechtelijke maatregelen worden genomen, dan staan deze in het veiligheidsplan.

Politie Veilig Thuis 3RO RvdK OM

Zie infographic op [pagina 2](#)

Samen op in acuut

Bij letsel geldt:

- De politie maakt bij volwassenen foto's³ en overlegt daarover met de Forensische Opsporing. Volwassenen kunnen voor een letselbeschrijving vaak goed terecht bij een huisarts;
- Bij kinderen zet de politie bij zichtbaar letsel of een vermoeden van letsel altijd een forensisch arts en Forensische Opsporing in voor onderzoek en duiding. Kinderen kunnen zelf niet altijd (goed) aangeven wat er is gebeurd.
- Het onderzoeken van letsel is zowel bedoeld om de verdenking te bestendigen, maar ook om de verdenking te falsificeren (uit te sluiten dat het letsel komt door mishandeling).

Zie Bijlage 1 voor de wettelijke grondslag om gegevens te delen tussen de verschillende partners tijdens Samen op in acuut.

Veel (vervolg)onderzoekshandelingen vinden niet plaats in de acuut onveilige fase van huiselijk geweld, maar de dag(en) erna. Het is van belang dat de partners elkaar op de hoogte blijven houden van onderzoekshandelingen en de uitkomsten daarvan met elkaar afstemmen.

Stap 4 Veiligheidsmaatregelen

Het doel van deze stap is dat betrokken partners in samenspraak komen tot een samenstel van maatregelen die de directe veiligheid herstellen en procesafspraken maken over het vervolg.

- Op basis van de veiligheidsbeoordeling en het onderzoek wegen Veilig Thuis en de politie welke

3. Maak eventueel gebruik van de volgende handleiding: <https://leck.nu/wp-content/uploads/NFI-Letselfotografie-1.pdf>

maatregelen nodig zijn om nu (fysieke) veiligheid te borgen en het risico op herhaling van onveiligheid te verkleinen.

- Bij het vaststellen van de maatregelen kan gebruik worden gemaakt van het beschikbare Interventiepalet.
- Veilig Thuis en de politie maken afspraken over de inzet en uitvoering van de maatregelen⁴. Waar nodig betrekken zij hierbij het OM, Raad voor de Kinderbescherming en de reclassering. Bespreekpunten zijn bijvoorbeeld:
 - Wie met wie wanneer overleg heeft over de afstemming in de zaak;
 - Welke onderzoeksresultaten bij voorkeur gedeeld moeten worden met wie door wie;
 - Welke tijdelijke maatregelen worden genomen en door wie;
 - Welke andere personen en partijen geïnformeerd moeten worden over het incident en/of de maatregelen en wie dat doet;
 - Tot wanneer zijn de maatregelen in werking, op welk moment is er een herbeoordeling;
 - Wie van de partijen is eerste aanspreekpunt voor het totaal aan veiligheidsmaatregelen;
 - Wie belt wie wanneer als er iets verandert in de mate van onveiligheid.

Stap 5 Niet meer acuut?

Wanneer de veiligheidsbeoordeling is gemaakt, onderzoek is uitgevoerd en betrokkenen fysiek veilig zijn, kunnen VT en politie de werkzaamheden ter plaatse afronden. Daarmee is het niet afgerond: vaak is verdere samenwerking nodig om duurzaam herstel van de

4. Zie ook bijlage 4 van Samenwerking bij strafbare kindermishandeling (november 2017).

Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Veilig Thuis, de politie, het Openbaar Ministerie (OM), reclassering (3RO) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) werken samen aan de verbetering van de aanpak vanaf het eerste uur van een crisis. Er is een crisis als er acuut fysiek gevaar is of dreigt en de betrokkenen in veiligheid gebracht moeten worden: de rode fase in de visie 'Gefaseerd samenwerken aan veiligheid'. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

Acuut onveilig

1. Fysieke veiligheid

Een melding over fysieke onveiligheid kan binnenkomen bij de politie of Veilig Thuis. Het eerste wat de politie doet is zorgen voor de fysieke veiligheid van alle gezinsleden.

Politie | Veilig Thuis

2. Motorkapoverleg

In een acuut onveilige situatie is er altijd contact tussen politie en Veilig Thuis. Zij gaan als het nodig is samen ter plaatse. Veilig Thuis maakt een eerste veiligheidsbeoordeling. Waar nodig wordt informatie gevraagd en overlegd met (lokale) partners.

Politie | Veilig Thuis | overleg | 3RO | RvdK | OM

3. (Gezamenlijk) onderzoek

Veilig Thuis onderzoekt wat nodig is voor de veiligheid van directbetrokkenen. De politie doet onderzoek naar strafbare feiten. De RvdK onderzoekt of een kinderschermingsmaatregel nodig is. Waar mogelijk doen ze delen van het onderzoek samen.

Politie | Veilig Thuis | RvdK

3. (Gezamenlijk) onderzoek

Veilig Thuis onderzoekt wat nodig is voor de veiligheid van directbetrokkenen. De politie doet onderzoek naar strafbare feiten. De RvdK onderzoekt of een kinderschermingsmaatregel nodig is. Waar mogelijk doen ze delen van het onderzoek samen.

Politie | Veilig Thuis | RvdK

4. Veiligheidsmaatregelen

Op basis van de veiligheidsbeoordeling en het onderzoek wegen Veilig Thuis en de politie welke veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Waar nodig overleggen zij met OM, RvdK en 3RO en maken afspraken over de inzet en uitvoering van de maatregelen.

Politie | Veilig Thuis | 3RO | RvdK | OM

Politie | Veilig Thuis | 3RO | RvdK | OM

Structureel onveilig

1. Melding naar Veilig Thuis

Veilig Thuis ontvangt meldingen over (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling van burgers en professionals die vallen onder de wet Meldcode. De politie stuurt bij zorgen over de veiligheid een melding naar Veilig Thuis.

Politie | Veilig Thuis

2. Informatie wordt gecombineerd

Veilig Thuis combineert de informatie uit de melding met informatie uit eigen systemen en eventueel met informatie verlost van andere bronnen.

Veilig Thuis

3. Veiligheidsbeoordeling

Veilig Thuis beoordeelt de veiligheid van directbetrokkenen: is het acuut onveilig? Dan naar de stappen Acuut onveilig.

Veilig Thuis

4. Veiligheidsplan

Veilig Thuis stelt veiligheidsvoorwaarden en afspraken op. Bij samenwerking van zorg en straf stelt Veilig Thuis af met de politie en deelt de veiligheidsbeoordeling en -voorwaarden met OM, 3RO en/of RvdK. Als straf-, civiel- en/of bestuursrechtelijke maatregelen worden genomen, dan staan deze in het veiligheidsplan.

Politie | Veilig Thuis | 3RO | RvdK | OM

Zie infographic op [pagina 2](#)

veiligheid te realiseren. De politie en Veilig Thuis leggen, voor zover het de uitvoering van de eigen wettelijke taak betreft, de verzamelde informatie, bevindingen, onderzoeksresultaten en afspraken die in de acute situatie zijn gemaakt vast in de eigen systemen. Op deze manier is de informatie te allen tijde beschikbaar voor eventuele vervolgstappen. Bijvoorbeeld wanneer de casus wordt opgepakt in het actieoverleg, ZSM, de Zorg- en Veiligheidshuizen, MDA++, enz.

2. Praktische tips

Hoe krijg je de samenwerking werkend in de praktijk? Professionals uit de praktijk hebben aangegeven wat slim is om te organiseren. Kijk voor inspiratie naar de voorbeelden in Noordoost-Brabant (Meierij), Gooi- en Vechtstreek en Hart van Brabant (Tilburg).

Check je huidige praktijk

Bijna overal in het land is al in zekere mate van samenwerking in acuut onveilige situaties. Hoe zit dat in jouw regio? Bespreek met elkaar hoe de samenwerking er nu uit ziet en leg deze langs de lat van deze toolkit. Soms zijn slechts kleine aanpassingen nodig om de samenwerking in acuut onveilige situaties te verbeteren.

Scope

Begin klein, vanuit wat al kan. Maak haalbare afspraken over:

- Het aantal partners waarmee je start. Kijk bijvoorbeeld welke mogelijkheden er zijn om concrete stappen vooruit te zetten in de samenwerking tussen politie en Veilig Thuis. Informeer het OM, de Raad voor de Kinderbescherming en de reclassering over de plannen.
- Het werkgebied waarin je start. Een kleiner gebied kan helpen om alle betrokken professionals in dat gebied mee te krijgen in de aanpak en praktische knelpunten op te lossen. Denk bijvoorbeeld aan de

samenwerking tussen één Veilig Thuis organisatie en één basisteam in het werkgebied van die Veilig Thuis.

- De tijden waarop je samen optrekt. Niet alle partners hebben 24 uur per dag medewerkers in dienst die beschikbaar zijn om samen ter plaatse te gaan. Door te starten tijdens kantooruren en – als dat kan – uit te breiden naar de avonduren, krijg je inzicht in de aard en de frequentie van de meldingen waarin je samen ter plaatse gaat. Dit helpt om in te schatten wat buiten die uren nodig is en wat er voor nodig is om dat te organiseren.

Bereikbaarheid en beschikbaarheid Veilig Thuis

Onderzoek de bereikbaarheid en beschikbaarheid van Veilig Thuis.

In principe is Veilig Thuis 24/7 telefonisch bereikbaar. Hoe is dat uitgewerkt in jouw regio? Is Veilig Thuis 24/7 telefonisch bereikbaar om bijvoorbeeld de eerste stappen uit het motorkapoverleg te doorlopen, of zijn daar aanvullende afspraken voor nodig?

Sommige Veilig Thuis organisaties beschikken over medewerkers die buiten kantooruren ter plaatse kunnen komen, bijvoorbeeld vanuit een team zogenaamde er-op-afters (Noord en Midden Limburg). Soms is de crisistaak van Veilig Thuis ondergebracht in een crisisdienst. Op andere plekken heeft Veilig Thuis alleen medewerkers beschikbaar tijdens kantooruren en is de crisisdienst op een andere manier, buiten Veilig Thuis om, georganiseerd. Onderzoek de situatie in jouw regio

en kijk wat de mogelijkheden zijn voor samenwerking in acuut onveilige situaties.

Let hierbij op de aard van de zaken waarvoor medewerkers van een crisisdienst kunnen uitrukken: soms is hun taak beperkt tot minderjarigen. Onderzoek wat het mandaat is van de medewerkers van de crisisdienst: kunnen zij de benodigde informatie opvragen bij Veilig Thuis en kunnen zij een eerste veiligheidsbeoordeling uitvoeren?

Onderzoek wat de alternatieven zijn als ter plaatse komen niet mogelijk is voor Veilig Thuis. In Noord en Midden Limburg is in coronatijd bijvoorbeeld ervaring opgedaan met beeldbellen via Teams. Op die manier kon Veilig Thuis de situatie ter plaatse bekijken en met betrokkenen spreken, zonder dat het nodig was dat medewerkers ter plaatse kwamen.

Neem de tijd om iedereen mee te nemen

De ervaring leert dat het tijd kost om alle professionals die betrokken zijn bij Samen op in acuut uit te leggen wat de samenwerking inhoudt, wat het oplevert en wat het concreet betekent in de praktijk. Neem de tijd om iedereen die een rol heeft goed mee te nemen in de werkwijze. Van bestuurders, die willen weten wat de samenwerking kost en oplevert, tot collega's die samen ter plaatse gaan. Vertel dit verhaal zoveel mogelijk gezamenlijk. Maak tijd voor persoonlijke ontmoeting, bijvoorbeeld om elkaar te leren kennen. Dat maakt het makkelijker om in een acute situatie contact te leggen, of om casuïstiek waarin je samen bent opgetrokken te

Samen op in acuut

bespreken, zodat je de werkwijze en ieders rol daarin gaandeweg kunt aanpassen en verbeteren.

Uit de praktijk blijkt dat het helpt om bij iedere deelnemende partner een zogenaamde kartrekker, of contactpersoon aan te wijzen. Dat zijn mensen in de betrokken organisaties die bereikbaar en aanspreekbaar zijn op:

- Communiceren, praktische operationele vragen beantwoorden en enthousiasmeren;
- Voortgang van het project monitoren en periodiek een terugkoppeling geven over voortgang en eventuele knelpunten;
- Directe feedback geven en ontvangen tussen partners onderling.

Overweeg medewerkers van Veilig Thuis of de crisisdienst te laten werken op het politiebureau. Let op: dit is geen harde voorwaarde voor samenwerken in acuut onveilige situaties! Maar het kan helpen om elkaar beter te leren kennen en de afstemming voorafgaand, tijdens en na het incident te vergemakkelijken.

Evalueer en stel bij

Spreek een (of meer) moment(en) af om de samenwerking te evalueren. Bedenk vooraf welke informatie je wilt verzamelen. Denk aan de aantallen meldingen waarin je samen op bent opgetrokken, de aard van de meldingen waarin samen optrekken van meerwaarde was, de interventies die zijn ingezet, de informatie die nuttig bleek, of juist ontbrak, etc. Bedenk ook welke volgende stap je zet op basis van de evaluatie. Bijvoorbeeld het uitbreiden van het aantal deelnemende partners, de tijden waarop je samen optrekt, of het gebied waarin je opereert. Als het kan, stel dan vooraf

vast wanneer het goed genoeg is om de volgende stap te zetten en bereidt deelnemers en besluitvormers hier op voor. Leg dit vast in een plan van aanpak.

Checklist

Zorg er voor dat praktische zaken zoveel mogelijk geregeld zijn voordat je start.

Denk aan:

- Afspraken over de manier waarop de politie en Veilig Thuis elkaar verzoeken om samen ter plaatse te gaan.
- Uitwisselen telefoonnummers van de partners die elkaar tijdens de acuut onveilige situatie moeten kunnen bereiken. Onderzoek bijvoorbeeld of en hoe partners die op ZSM werken bereikbaar kunnen zijn. Een aantal partners, zoals reclassering en OM zijn doorgaans tot 22.00 op ZSM aanwezig.
- Als je er voor kiest om Veilig Thuis onder te brengen op een politiebureau: de politie kan de mogelijkheden hiertoe afstemmen met de lokale veiligheidscoördinator. Als je in elkaars gebouw werkt, denk dan aan toegangspassen voor het gebouw, toegang tot wifi, verklaring omtrent gedrag en wijze waarop je voorkomt dat collega's van buiten de organisatie toegang krijgen tot informatie die zij niet nodig hebben voor de uitvoering van hun wettelijke taak.

3. Rollen van de organisaties

Veilig Thuis

Veilig Thuis ontvangt meldingen over (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling van, van de politie, van professionals die vallen onder de wet Meldcode en van burgers. Veilig Thuis combineert de informatie uit de melding met informatie uit eigen systemen en eventueel met informatie uit andere bronnen. Veilig Thuis beoordeelt de veiligheid van directbetrokkene(n) en stelt naar aanleiding van die beoordeling veiligheidsvoorwaarden en -afspraken op. In Samen op in acuut maakt Veilig Thuis op basis van de beschikbare informatie een eerste veiligheidsbeoordeling en bepaalt welke vervolgstappen nodig zijn voor de veiligheid van de directbetrokkenen.

Politie

De politie zorgt er voor dat burgers wetgeving naleven door op te treden tegen overtredingen en misdrijven. Daarnaast beschermt zij iedereen die in Nederland woont of verblijft en verleent zij hulp aan mensen die deze nodig hebben. De politie meldt alle vermoedens van huiselijk geweld, kindermishandeling en overige zorgen over jeugdigen aan Veilig Thuis. In Samen op in acuut zorgt de politie vanuit haar wettelijke taak voor de fysieke veiligheid van alle direct betrokkenen en doet onderzoek naar (vermoedens van) strafbare feiten.

Openbaar Ministerie

In zaken van huiselijk geweld en kindermishandeling beoordeelt het OM:

- Of sprake is van een strafbaar feit.
- Of het strafrecht bijdraagt aan de veiligheid en het voorkomen van herhaling.
- Welke strafrechtelijke interventies nodig en mogelijk zijn.

In Samen op in acuut adviseert het OM de partners die ter plaatse over de inzet van bevoegdheden, de keuzes in de opsporing en de inzet van maatregelen. Daarbij worden de belangen van de slachtoffers meegewogen.

Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming beoordeelt de veiligheid vanuit het perspectief van het kind door:

- Te adviseren en mee te denken met ouders, kinderen en netwerkpartners over de inzet van gedwongen hulp in het civielrechtelijke kader.
- Waar nodig een kinderschermingsmaatregel te vragen aan de kinderrechter. Dit kan gedwongen hulpverlening zijn of een uithuisplaatsing van het kind.
- De rechter te adviseren over de strafafdoening als een minderjarige zelf verdachte is van huiselijk geweld.
- In algemene zin de adviseur te zijn voor de rechtspraak waar het om kinderen gaat (dus ook bij gezagsvragen, omgangsregelingen, voogdijvragen, internationale kinderscherming enz.)

- In samen op in acuut kunnen politie en Veilig Thuis bij de Raad voor de Kinderbescherming terecht voor informatie over de betrokken kinderen en advies krijgen over de over mogelijkheden van maatregelen in vrijwillig/gedwongen kader. De Raad voor de Kinderbescherming kan in crisissituaties (dezelfde dag) de kinderschermingsmaatregelen vragen.

Reclassering

De Reclassering doet onderzoek in het kader van het strafrecht naar de verdachte, met als doel op de lange termijn gedragsverandering teweeg te brengen. De Reclassering onderzoekt en beoordeelt vanuit het perspectief van de verdachte of en welke strafrechtelijke veiligheidsmaatregelen (bijzondere voorwaarden) nodig zijn om herhaling van een delict te voorkomen. De Reclassering betreft hierbij de veiligheidsbeoordeling van Veilig Thuis. Vervolgens maakt de reclassering een risico-inschatting en brengt hierover advies uit aan de OvJ, RC en/of rechter. Ook houdt de reclassering toezicht op de naleving van de bijzondere voorwaarden, als dit opgelegd is door het Openbaar Ministerie, de rechter of de Dienst Justitiële Inrichtingen.

In samen op in acuut kunnen de partners bij de reclassering terecht voor relevante informatie over mogelijke eerdere advisering, opgelegde toezichtmaatregelen en overleg over de inzet van strafrechtelijke veiligheidsmaatregelen.

Samen op in acuut

Crisisdiensten en sociale wijkteams

Een crisisdienst treedt op in ernstige situaties waarin de veiligheid in het geding is en waar snelle inzet van hulpverlening of opvang nodig is. Een crisisdienst is vaak 24 uur per dag bereikbaar en beschikbaar. Of er een crisisdienst is en welke rol zij vervullen verschilt per gemeente. In iedere gemeente is wel een sociaal wijkteam (SWT) ingericht, al verschillen de taken daarvan ook sterk van gebied tot gebied. Zo verschillen de doelgroepen waarvoor een SWT of crisisdienst iets kan betekenen: personen met psychische problematiek, jeugd, kindermishandeling en huiselijk geweld van 0-100. Soms is de crisisdienst onderdeel van Veilig Thuis en wordt nauw samengewerkt, bijvoorbeeld in het maken van de veiligheidsbeoordeling, het opvragen en overdragen van informatie daartoe en de afstemming met partners. In andere gemeenten opereert de crisisdienst volledig los van Veilig Thuis. Bij samenwerking met een SWT of crisisdienst in Samen op in acuut moet duidelijk zijn welke rol en bevoegdheden deze crisisdienst heeft en wat dit betekent voor de stappen in het werkproces.

Bijlage 1 – Gronden voor informatie uitwisseling

Bij Samen op in acuut worden tussen diverse organisaties persoonsgegevens uitgewisseld met het oog op het herstellen van de veiligheid. Iedere partij heeft een eigen rol in dit moment van afstemming.

De rol van Veilig Thuis volgt uit de in artikel 4.1.1 van de Wmo 2015 taken van Veilig Thuis. De huidige formulering geeft in de praktijk onduidelijkheid over met welke partijen in de strafrechtketen Veilig Thuis gegevens mag delen als dit noodzakelijk is voor het stoppen en duurzaam oplossen van situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling. Politie en Raad voor de Kinderbescherming worden expliciet genoemd. OM en reclassering niet. Daarom is tijdens het schrijven van deze toolkit een voorstel tot een aanpassing van genoemd wetsartikel ingediend. Het voorstel houdt in dat een aantal partijen waarvan in de praktijk gebleken is dat deze van belang zijn, expliciet wordt benoemd.

Voor samenwerking in acuut onveilige situaties biedt de AVG in veel gevallen juridische onderbouwing voor het delen van persoonsgegevens: Als sprake is van een acute noodsituatie, dan kunnen de partijen ook gegevens delen op grond van artikel 6d AVG (de vrijwaring van het vitaal belang van de betrokkene).

In het schema hieronder lees je de gronden om persoonsgegevens te delen per partner. Dit schema is afkomstig uit de concept rapportage die Considerati in opdracht van het Landelijk Netwerk Zorg en Straf heeft geschreven: Juridische onderbouwing gegevensverstrekking in het kader van de ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, november 2021. Dit rapport zal openbaar worden gemaakt zodra duidelijk is of een voorstel tot wijziging van de Wmo wordt doorgevoerd en besluitvorming heeft plaatsgevonden over het delen van persoonsgegevens in de tussenliggende periode.

Verstrekking door Veilig Thuis aan de partners

Doel	Randvoorwaarden	Grondslag
Andere partijen in staat stellen om te beoordelen welke gegevens VT nodig heeft voor het uitoefenen van haar taak (onder andere het inschatten van de veiligheidssituatie).	Alleen die gegevens die noodzakelijk zijn.	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo artikel 4.1.1 Wmo
Het verlenen van advies en ondersteuning aan de partners bij het beëindigen van de acute onveiligheid.	Alleen die gegevens die noodzakelijk zijn.	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo artikel 4.1.1 Wmo).

Samen op in acuut

Verstreking door de politie aan partners

Doel	Randvoorwaarden	Grondslag
Verstrekken van gegevens met het oog op het beëindigen van acute onveiligheid en het in staat zijn de eigen taken uit te voeren (opsporing en hulpverlening).	- Er moet sprake zijn van een zwaarwegend belang. - Alleen verstreking artikel 8 politiegegevens aan andere partners dan OM - Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk.	Art. 16 lid sub a Wpg (OM), art 18 lid 1 Wpg jo art.4:2 lid1 i/j/g Bpg (overige partners)

Verstreking door OM aan partners

Doel	Randvoorwaarden	Grondslag
Verstrekken van gegevens met het oog op het beëindigen van acute onveiligheid en het in staat zijn de eigen taken uit te voeren (opsporing en hulpverlening).	- Er moet sprake zijn van een zwaarwegend belang. - Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk.	39e lid 1 Wjsg 39f lid 1 Wjsg

Verstreking door de RvdK aan partners

Doel	Randvoorwaarden	Grondslag
Verstrekken van gegevens om zicht te krijgen op de situatie en te beoordelen of zij haar bevoegdheden moet inzetten en om haar adviestaak uit te oefenen.	Verstreking moet noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de taken van de RvdK Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo. 1:238 lid 3 BW
Verstreking aan VT om VT haar taken goed uit te kunnen laten voeren.	- Verstreking moet noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de taken van VT - Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo. artikel 5.2.6 Wmo

Verstreking door de Reclassering aan partners

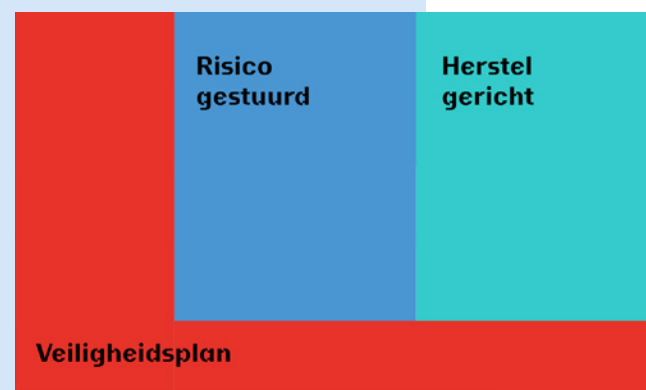
Doel	Randvoorwaarden	Grondslag
Verstrekken van gegevens om zicht te krijgen op de situatie en te beoordelen of zij haar bevoegdheden moet inzetten en om haar adviestaak uit te oefenen.	- Verstreking moet noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de taken van de Reclassering. - Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo. 1:238 lid 3 BW
Verstreking aan VT om VT haar taken goed uit te kunnen laten voeren.	- Verstreking moet noodzakelijk zijn met het oog op de uitvoering van de taken van VT. - Niet meer gegevens verstrekken dan noodzakelijk.	artikel 6 lid 1 sub e AVG jo. artikel 5.2.6 Wmo

Bijlage 2 – Achtergrondinformatie

Samen op in acuut

Veilig Thuis, de politie, het Openbaar Ministerie (OM), de reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming werken vanaf het eerste uur samen aan de verbetering van de aanpak bij crisis in situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling. 'Crisis' kent in het veld vele definities. Voor deze verbeterslag spreken we van crisis als er voor de betrokkenen acuut fysiek gevaar is of dreigt en zij in veiligheid gebracht moeten worden. Samen op in acuut valt dus in de rode fase van de visuele weergave van de visie 'Gefaseerd samenwerken voor veiligheid'. Zorgen voor de veiligheid van alle gezinsleden is het eerste doel.

Samenwerken in een crisis is niet nieuw: professionals weten elkaar vaak al goed te vinden, zeker in crisissituaties waarin nu moet worden gehandeld. De verbeteractiviteit Samen op in acuut is onderdeel van de

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop. De ontwikkelagenda richt zich op verbeterslagen in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling waar het de samenloop zorg-straft betreft. Samen op in acuut heeft als doel om partners nog eerder, beter en effectiever te laten samenwerken in het eerste uur van die crisis. In 2020 en 2021 is Samen op in acuut op verschillende praktijklocaties beproefd. De leerpunten zijn gebundeld in deze toolkit, zodat teams de opgedane kennis en ervaring kunnen inzetten in de eigen verbeteraanpak.

Situaties van onveiligheid komen door Samen op in acuut eerder in beeld, het gelijktijdig samenwerken zorgt voor meer snelheid en efficiency in het werk. De informatiepositie versterkt waardoor de afweging wat op welk moment nodig is voor veiligheid wint aan kwaliteit. En de kans op escalatie van geweld neemt af als er goede afstemming tussen politie en hulpverlening is. Significand onderzocht in 2020 de ontwikkelagenda⁵ om inzicht te geven in de impact van de verbeteractiviteiten. Dit bleek uit de praktijkervaringen over de opbrengst van de verbeteractiviteit Samen op in acuut:

5. Significand, 3 november 2020: Een onderzoek naar de ontwikkelagenda Veiligheid voorop. Van incident gedreven naar systeemgericht samenwerken.

- a. Betrokkenen uit het gezinssysteem hebben bij acute meldingen de mogelijkheid om direct na het incident hun verhaal te doen bij politie en/of Veilig Thuis. De gesprekken die betrokkenen met politie of Veilig Thuis voeren kunnen van elkaar verschillen. Het is belangrijk dat politie en Veilig Thuis afstemmen op welk moment en op welke manier zij dit gesprek (eventueel gezamenlijk) voeren.
- b. Er is sneller een beeld van de veiligheid van betrokkenen omdat Veilig Thuis en politie sneller betrokken raken bij 'elkaars' acute meldingen bij politie en Veilig Thuis. Nu komt het nog regelmatig voor dat een Veilig Thuis melding van politie pas enkele dagen na een incident VT bereikt en andersom.
- c. De kwaliteit en volledigheid van de informatie is beter ten opzichte van de informatie die in de huidige situatie vaak alleen via een Veilig Thuis melding van politie bij Veilig Thuis terecht komt. Dit komt onder andere doordat:
 - i. Het perspectief van Veilig Thuis aanwezig is tijdens de acute situatie ;
 - ii. Meer informatie vanuit het gezinssysteem beschikbaar komt ten tijde van crisis. Bijvoorbeeld over de risicofactoren. Deze informatie kan Veilig Thuis benutten bij het uitvoeren van de veiligheidsbeoordeling.

Samen op in acuut

- d. Door de verbeterde informatiepositie en vroegtijdig delen van informatie zetten politie en Veilig Thuis op een meer effectieve en efficiënte manier interventies in. Dit kan ervoor zorgen dat er sneller en beter passende zorg (ná de acuut onveilige situatie) wordt georganiseerd. Herhaalwerk wordt voorkomen, met capacitaire voordelen in alle organisaties.
- e. Er worden direct concrete afspraken gemaakt over vervolgacties. Zoals: gaat politie over tot aanhouding om de acute veiligheid te herstellen? Welke sporen moeten veiliggesteld worden ten behoeve van een eventueel strafrechtelijk onderzoek? Welke hulpverlening moet geïnformeerd of ingezet worden? Kan een huisverbod helpen? Et cetera.
- f. Het waarnemen en vastleggen van bijzonderheden tijdens de acuut onveilige situatie draagt bij aan de mogelijkheid om een strafrechtelijk onderzoek op te starten en/of een zorginterventie in te zetten. Als de sporen veilig gesteld worden en feiten direct vastgesteld worden, hebben zowel politie (opsporing) als zorg daar in het vervolgtraject profijt van.
- g. Het optreden van politie en Veilig Thuis in de fase van acute onveiligheid wordt versterkt wanneer zij beschikken over informatie vanuit lopende trajecten of van ketenpartners zoals de reclassering of de Raad voor de Kinderbescherming. Bijvoorbeeld vanuit een actieoverleg, een toezicht vanuit de reclassering, een jeugdbeschermingsmaatregel, of een overleg vanuit een zorg- en veiligheidshuis. Dit effect treedt ook omgekeerd op. Het optreden van partners in lopende trajecten kan gericht en effectiever uitgevoerd worden wanneer zij op de hoogte zijn van een acuut onveilige situatie die heeft gespeeld en informatie uit deze fase kunnen benutten. Goed registreren in de systemen en actief contact opnemen met partners is een belangrijke randvoorwaarde hiervoor.

Samen op in acuut bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Praktijkvoorbeelden 2022

Inleiding

Na de opstartfase in 2020 is in 2021 gewerkt aan het verder verspreiden van de werkwijze Samen op in acuut in Nederland. Voor drie gebieden is de aanpak beschreven hoe zij aan de slag zijn gegaan met Samen op in acuut. Er is bewust voor gekozen om niet alle initiatieven in Nederland te beschrijven, maar juist verschillende aanvliegroutes die allemaal leiden tot positieve stappen in het kader van Samen op in acuut. Aan de verschillen liggen capacitaire, bestuurlijke of geografische oorzaken ten grondslag. Onderstaande drie gebieden (Hart van Brabant, Gooi en Vechtstreek en Team Meijerij) zijn allemaal een voorbeeld van het werken volgens Samen op in acuut op hun eigen manier en passend bij de fase waarin zij zitten. Geen van voorbeelden is beter, alleen de vertrekpunten verschillen. Hun ervaringen en inzichten geven richting om lokaal zelf aan de slag te gaan met Samen op in acuut.

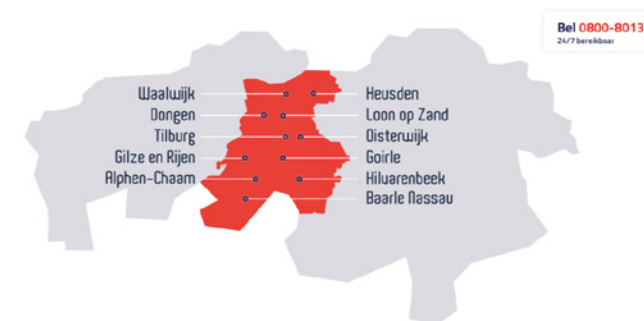
Na de beschrijving van de praktijkvoorbeelden in Hart van Brabant, Gooi en Vechtstreek en Team Meijerij, lees je hoe het ondertussen gaat in de langer lopende oefenpraktijk van Noord en Midden Limburg, Zuid Limburg, Noord Holland en Den Haag.

Hart van Brabant (eenheid Zeeland-West-Brabant)

In deze eenheid is nauwe samenwerking tussen politie en VT / hulpverlening bij acuut onveilige situaties van huiselijk geweld. Veilig Thuis kent een 24 uren telefonische bereikbaarheid. Het integrale Crisisinterventieteam Tilburg (CIT) pakt buiten kantoor tijd de casussen voor Veilig Thuis op waarbij gevraagd wordt om een inschatting ter plaatse wat betreft GIA¹ problematiek. Het CIT is actief in de regio Hart van Brabant en is 24/7 bereikbaar en beschikbaar via een eigen telefoonnummer (0800-8013) voor burgers en professionals, waaronder politie.

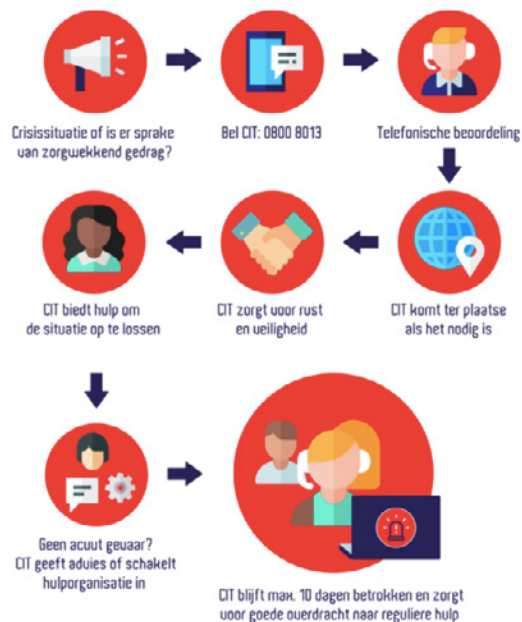
De werkwijze Samen op in acuut past goed bij de manier waarop VT en andere betrokken hulpverleningsorganisaties zijn ingericht. Als eerste aanspreekpunt voor o.a. de politie ontstaat een laagdrempelige samenwerking bij acuut onveilige situaties. De politie neemt in geval van een (acuut onveilige) situatie van huiselijk geweld contact op met Veilig Thuis. Buiten kantoor uren neemt het CIT waar voor VT. De casus wordt telefonisch besproken en er vindt een inschatting plaats of een hulpverlener van VT/CIT ter plaatse moet komen. Als dat het geval is, maken de politie en de hulpverlener ter plaatse een veiligheidsbeoordeling en wordt er gekeken wat er nodig is om de veiligheid te borgen. Het (stoppen van geweld) borgen van de acute veiligheid is het eerste doel. Door direct te handelen in een acuut onveilige situatie vanuit de hulpverlening zorgt mogelijk voor een groter draagvlak bij de cliënt voor het accepteren van hulp en bereidheid

1. Geweld in afhankelijkheidsrelaties

tot verandering. In het verleden is gebleken dat het draagvlak om hulpverlening te accepteren afneemt wanneer hulpverlening een aantal dagen na het incident contact opneemt met de betrokkenen. Dit omdat de acute onveiligheid dan is afgenomen en de aard en ernst van de situatie door de cliënt anders ingeschat wordt. Ter plaatse wordt de inschatting gemaakt wat er nodig is en wie daar bij betrokken dient te zijn. Het voordeel van de werkwijze in Hart van Brabant is dat alle acuut onveilige situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling worden opgepakt, ongeacht de leeftijd..

Het CIT bestaat uit medewerkers van Veilig Thuis, GGZ (Breburg), Jeugdbescherming, Sterk Huis (o.a. veilige opvang) en Amarant Groep (o.a. begeleiding mensen met een verstandelijke beperking). Het CIT is altijd bemenst door meerdere medewerkers, dus ook 's nachts. Zij werken samen vanuit de genoemde disciplines. De diverse systemen zijn daarmee raadpleegbaar voor (context)informatie bij een crisissituatie. Tijdens kantoor uren wordt een casus door het CIT vaak direct warm overgedragen aan de reguliere behandelaars binnen Veilig Thuis of andere betrokken organisaties. CIT en VT zitten in een gezamenlijk (gemeente)pand. De samenwerking tussen politie, VT en het CIT is een goed voorbeeld van een integrale aanpak van crisissituaties.

Meer weten over Samen op in acuut bij het CIT in Hart van Brabant (Tilburg)?

Neem contact op met:

Veilig Thuis (info@veiligthuismiddenbrabant.nl)

CIT (info@cithartvanbrabant.nl)

Hilke Verberne van de politie (hilke.verberne@politie.nl)

Gooi- en Vechtstreek (eenheid Midden Nederland)

In regio Gooi en Vechtstreek werken politie en VT nauw samen, de werkwijze komt vrijwel volledig overeen met de stappen van 'Samen op in acuut'. Bij meldingen van huiselijk geweld gaat de politie altijd ter plaatse.

In Gooi en Vechtstreek is VT 24/7 bereikbaar via 0800-2000. Politie bespreekt met VT telefonisch alle gevallen van huiselijk geweld waarbij sprake is van een acuut onveilige situatie. Op basis van de telefonische veiligheidsinschatting kan VT ter plaatse komen. Tijdens kantooruren (tot 17.00 uur) rukt VT uit vanaf hun eigen kantoor. Na 17.00 uur is de inzet van VT op basis van piket (thuis). De inschatting om uit te rukken vindt altijd plaats in overleg met een gedragswetenschapper (piket). Daarnaast is ook altijd een vertrouwensarts via piket bereikbaar voor telefonische afstemming.

Politie en VT delen en veredelen beschikbare informatie en maken een gezamenlijke veiligheidsbeoordeling. Indien nodig worden 1 of meer interventies / beschermingsmaatregelen ingezet. De politie blijft in overleg met de medewerker van VT ter plaatse in de woning tot de fysieke veiligheid weer is geborgd. Na de acuut onveilige fase wordt een casus verder in het reguliere vervolgproces opgepakt, zoals ZSM of Actieoverleg en binnen Veilig Thuis.

Samen op in acuut is in Gooi- en Vechtstreek 24/7 georganiseerd en alle randvoorwaarden voor een goede samenwerking zijn ingevuld. De verbeterinterventies in dit gebied zijn de komende tijd gericht op het verhogen van de meldingsbereidheid vanuit politie (toewerken naar 100% contact opnemen met VT bij HG) en het vergroten van de responsiviteit vanuit Veilig Thuis.

Meer weten over Samen op in acuut in Gooi en Vechtstreek?

Neem contact op met:

Nina Hille Ris Lambers van VT Gooi en Vechtstreek (n.hillerislammers@veiligthuisgv.nl)

Bas Mooi van de politie (bas.mooi@politie.nl)

Team Meierij (eenheid Oost Brabant)

In Noordoost-Brabant is eind 2021 in één basisteam van de politie (Team Meierij) gestart met Samen op in acuut, in samenwerking met Veilig Thuis Noordoost-Brabant. De ambities vanuit VT en politie waren initieel vrij groot, maar werden beperkt door de beschikbare capaciteit van VT en het gebrek aan mogelijkheden om medewerkers buiten kantooruren in te zetten. Het 24/7 ter plaatse laten gaan van VT-medewerkers was daarmee vooraf niet haalbaar. Ook waren er nog geen (gevoerde) bestuurlijke plannen voor het inrichten van een crisis interventieteam.

Met dit als vertrekpunt is vervolgens gekeken naar wat wél kan in het kader van Samen op in acuut. Daarbij wordt slim omgegaan met beschikbare capaciteit en worden verwachtingen vooraf goed gemanaged. VT is 24/7 telefonisch bereikbaar van 0800-2000 en zorgt voor een dagelijks inzetbaar interventieteam dat indien nodig ter plaatse kan komen binnen kantooruren. Politie neemt in alle gevallen van huiselijk geweld contact op met VT, dus ook buiten kantooruren. Tijdens de communicatie over 'Samen op in acuut' wordt goed uitgelegd aan de politie wat verwacht kan worden van de inzet en de mogelijkheden van VT om ter plaatse te komen in acuut onveilige situaties binnen- en buiten kantooruren (verwachtingen managen).

Om Samen op in acuut voor de toekomst verder te bestendigen wordt gekeken naar de huidige inzet van VT bij tijdelijke huisverboden. De gevraagde 24/7 beschikbaarheid voor Samen op in acuut vanuit VT sluit aan op de bestaande werkwijze Tijdelijk Huisverbod, dus uitgangspunt is het verder uitbouwen van die werkwijze zodat VT ook breder ingezet kan worden in het kader van huiselijk geweld. Het OM wordt betrokken via ZSM want het OM is zo al goed bereikbaar.

De activiteiten en resultaten uit team Meierij worden

in het regionale Netwerk Zorg-Straf gemonitord en geëvalueerd, waarbij gekeken wordt of het initiatief uitgebreid kan worden naar andere teams. Voorkeur van regionaal netwerk op lange termijn is Samen op in acuut in provincie Noord-Brabant vanuit meerdere disciplines centraal op te tuigen, om zo efficiënt om te gaan met beschikbare capaciteit. Den daarbij aan het inrichten van een Crisis Interventieteam naar het model van Hart van Brabant (Tilburg).

Meer weten over Samen op in acuut in de Meierij?

Neem contact op met:

Edwin Jacobs van Veilig Thuis (e.jakobs@veiligthuisbrabantnoordoost.nl)

Judith van den Akker van Veilig Thuis

(J.vandenAkker@veiligthuisbrabantnoordoost.nl)

Bas Goedejohan van de politie

(bas.goedejohan@politie.nl)

Ondertussen in...

In januari 2021 zijn de praktijkvoorbeelden in Noord en Midden Limburg, Zuid Limburg, Noord Holland en Den Haag opgetekend. Hieronder lees je hoe het daar nu (2022) gaat.

Noord en Midden Limburg

In de regio Noord en Midden Limburg krijgt de samenwerking in acuut onveilige situaties sinds 2020 met kleine, maar waardevolle stapjes vorm. Veilig Thuis is voor partners in de strafrechtketen 24 uur per dag telefonisch bereikbaar voor informatie en afstemming.

In eerste instantie werkten op twee avonden in de week twee collega's van Veilig Thuis aan het politiebureau Venlo-Beesel. Zij draaiden hier van 17.00 tot 22.00 uur hun eigen bureaudienst. Bij een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling stemden de collega's van de politie en Veilig Thuis samen af: Wat is bekend over het gezin en wat is nodig? De politie ging dan ter plaatse voor het herstellen van de fysieke veiligheid en voor het vastleggen van feiten. Maatregelen, zoals het opleggen van een tijdelijk huisverbod of een uithuisplaatsing, werden dan telefonisch afgestemd met Veilig Thuis. Als het nodig was, kwam de crisisdienst ter plaatse. In sommige gevallen gingen de directbetrokkenen mee naar het bureau en gingen medewerkers van Veilig Thuis met hen in gesprek over wat er is gebeurd en welke veiligheidsvoorwaarden er moesten gelden.

Door Covid -19 was het noodzakelijk om de werkwijze enigszins aan te passen. Veilig Thuis had voor twee basisteams van de politie (Venlo-Beesel en Weert) van maandag tot en met vrijdag van 09:00-22:00 uur collega's klaar staan om bij een incident samen met de politie op te trekken. Men ontmoette elkaar via telefoon

of MS Teams en maakte dan meteen nadere afspraken over samenwerking en uitvoering. Tijdens kantooruren ging de VT professional samen met politie ter plaatse. Sinds april 2022 zitten de collega's van Veilig Thuis weer een aantal dagen en uren in de week op het politiebureau, afwisselend in Venlo-Beesel en Weert.

De (bij het schrijven van dit stuk nog beperkte) ervaringen zijn zeer positief.

Samen werken op één locatie kent wel een paar praktische beperkingen: zo kunnen de collega's van Veilig Thuis niet werken in dezelfde ruimte als de politiecollega's en had het wat voeten in de aarde om de werkplek van de Veilig Thuis collega's in te richten. Desondanks zijn de ervaringen positief: door Samen op het politiebureau te werken, hebben de professionals van de politie en Veilig Thuis elkaar beter leren kennen. Door fysiek bij elkaar in de buurt te zitten is de stap om af te stemmen makkelijker te zetten, ook buiten de uren dat Veilig Thuis op het bureau aanwezig is en ook in zaken waarin het nog niet acuut onveilig is, maar het wel kan worden. Direct betrokkenen hebben aangegeven dat zij het prettig vonden om direct nadat de politie bij hen thuis is geweest in gesprek te kunnen met Veilig Thuis. De collega's zien dat door deze positieve en krachtige samenwerking meerdere keren per week in de acute fase afstemming wordt gezocht. Zo (onder-)steunt men elkaar in de te nemen interventies. Dit met het doel het systeem (gezin) zo goed mogelijk te helpen en toekomstige meldingen te voorkomen.

Meer weten over Samen op in acuut in Noord en Midden Limburg?

Neem contact op met:

Michelle Vrancken van Veilig Thuis
(Michelle.Vrancken@veiligthuisnml.nl)

Paul Streutjens van de politie (paul.streutjens@politie.nl)

Zuid Limburg

In de regio Westelijke Mijnstreek (Sittard-Geleen, Stein en Beek) zijn de politie en Veilig Thuis begin 2021 gestart om de samenwerking in het eerste uur van een crisis te versterken. Dit betekende dat bij een 112 melding over huiselijk geweld of kindermishandeling, Veilig Thuis werd gevraagd om met de politie mee te gaan ter plaatse. Het doel, de uitwerking en het zicht op de voortgang van de samenwerking werden op bestuurlijk niveau afgestemd tussen de politie, Veilig Thuis en de betrokken gemeenten.

Het doel was om ter plaatse gezamenlijk een inschatting te maken van de situatie en direct zicht te krijgen op de veiligheid in het cliëntsysteem. Om daarna direct afspraken te kunnen maken over de inzet van maatregelen voor het herstel van de directe veiligheid. Er werd gestart met de samenwerking tussen de Politie en Veilig Thuis. Als acute crisishulpverlening noodzakelijk was, bijvoorbeeld bij een uithuisplaatsing, betrof de medewerker van Veilig Thuis de crisisdienst (CHJ).

Veilig Thuis en de politie spraken af om samen op te trekken op werkdagen tussen 13.00 en 22.00 uur. In deze uren komen de meeste meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling binnen bij de politie. Veilig Thuis kon in deze uren beschikbaar realiseren. Naast de bestaande spoeddienst, zette Veilig Thuis een extra dienst in voor de samenwerking ter plaatse. De medewerkers van Veilig Thuis werkten tijdens deze dienst op het politiebureau van Sittard-Geleen, om snel te kunnen schakelen met de politie bij een melding. Er gingen twee medewerkers van Veilig Thuis mee naar de locatie van het incident.

Er was gekozen voor de Westelijke Mijnstreek, omdat het een overzichtelijk werkgebied is. Geografisch vallen de drie gemeenten binnen het werkgebied van het basisteam van de politie. Naast een grote stad, liggen er ook twee kleine gemeenten in. Dat geeft diversiteit in de aantallen en de aard van de meldingen.

In totaal was in de pilot sprake van 106 politiemeldingen waarbij 48 keer Samen op in Acut is toegepast. Dat heeft geleid tot 21 gezamenlijke inzetten op locatie en 27 consultaties op het politiebureau. Bij 58 politiemeldingen is Veilig Thuis niet geconsulteerd.

Na een half jaar is de pilot geëvalueerd en tijdelijk stopgezet, waarbij VT weer is teruggeschakeld naar de reguliere bereikbaarheid. De potentiële meerwaarde wordt door politie en VT gezien en er is flink in een pilot geïnvesteerd. Maar dat heeft nog niet de gewenste soepele werkprocessen en meerwaarde opgeleverd. Er wordt gezocht naar een doorstart van de pilot, met betere randvoorwaarden. Dat zit met name in de verwachtingen over en weer (vooral wat de politie mag verwachten van de VT-medewerkers) en de fysieke plek van de VT-medewerkers (die zaten niet tussen de politiemensen, maar in een aparte ruimte).

Meer weten over Samen op in acut in Zuid Limburg?

Neem contact op met:

Ria Veldkamp van Veilig Thuis (ria.veldkamp@ggdzl.nl)

Guus Renet van de politie (guus.renet@politie.nl)

Noord Holland

In (onder andere) de politie basisteam IJmond is de Crisisdienst van Veilig Thuis Kennemerland dag en nacht bereikbaar en inzetbaar. Zij zijn telefonisch bereikbaar voor overleg over situaties waarin direct of indirect gevaar dreigt en mogelijk een crisisinterventie nodig is. De Crisisdienst rukt niet alleen uit voor Veilig Thuis, maar ook voor ketenpartners zoals bijvoorbeeld de Jeugd en Gezinsbeschermers en het CJG.

Als basisteam IJmond een zorgelijke melding binnenkrijgt over huiselijk geweld of kindermishandeling, dan belt de politie altijd met de Crisisdienst van Veilig Thuis. De Crisisdienst kijkt welke informatie over het gezin al bekend is en denkt mee of directe inzet ter plaatse noodzakelijk is van Veilig Thuis.

De politie en de Crisisdienst maken ter plaatse samen een inschatting van de veiligheid op basis van de informatie die zij beschikbaar hebben en maken afspraken over de interventies die nodig zijn om de acute veiligheid te herstellen. Denk aan het aanhouden van de verdachte, het inzetten van spoedhulp, het plaatsen van betrokkenen in crisisopvang en crisispleegzorg, blijf plaatsingen of het indienen van een spoedverzoek voor een kinderschermingsmaatregel.

De Crisisdienst is ingekocht voor 0 tot 23-jarigen, maar trekt ook samen op met de politie als de situatie acut onveilig is voor volwassenen en een huisverbod wordt overwogen. De politie en de Crisisdienst werken er naar toe om gezamenlijk de inschatting te maken of een huisverbod nodig is om de veiligheid te herstellen.

In het weekend werken medewerkers van de Crisisdienst regelmatig op het politiebureau in Beverwijk zodat sneller

beoordeeld kan worden of het nodig is om samen ter plaatse te gaan. Ook draagt het bij aan de afstemming voorafgaand aan of na afloop van een incident.

Omdat de Crisisdienst onderdeel is van Veilig Thuis Kennemerland, is er een efficiënte overdracht van informatie vanuit de acut onveilige situatie naar de veiligheidsbeoordeling en de opvolging van de melding. In de regio Kennemerland kan tevens gebruik gemaakt worden van het Multi Disciplinair Centrum Kindermishandeling (MDCK). In dit centrum kan onder andere direct een topteen-onderzoek worden uitgevoerd als er sprake is of vermoedens zijn van letsels.

Meer weten over Samen op in acut in Noord Holland?

Neem contact op met:

Wendy Bonarius van Veilig Thuis
(wbonarius@veiligthuis-ken.nl)

Marco Bouwman van de politie
(marco.bouwman@politie.nl)

Den Haag

Van 15 november 2019 tot 15 februari 2020 is in de regio Den Haag onderzocht op welke wijze de verbinding tussen de straf- en zorgketen vanaf het eerste uur van een incident het beste georganiseerd kan worden. In een pilot, die draaide op twee Haagse basisteams van de politie (Laak en Beresteinlaan) trokken de politie en het Crisis Interventie Team (CIT) direct gezamenlijk op bij alle meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

In deze regio is gekozen voor samenwerking met het CIT vanwege hun bereik- en beschikbaarheid gedurende 24 uur. Op de twee bureaus waren 7 dagen in de week, van 11.00 tot 20.00 uur twee medewerkers van het

CIT beschikbaar. Op deze manier waren zij direct vanaf de melding betrokken. Bij iedere melding van huiselijk geweld of kindermishandeling vond overleg plaats tussen de politie en het CIT. Het CIT ging mee ter plaatse of in gesprek met betrokkene bij aangifte.

Ter plaatse maakte het CIT een eerste veiligheidsbeoordeling conform het handelingsprotocol van Veilig Thuis. Het CIT had hiervoor toegang tot informatie van Veilig Thuis, bijvoorbeeld over eerdere meldingen en reeds ingezette hulpverlening. Het OM en de reclassering waren in deze pilot bereikbaar voor overleg, ook vóór de aanhouding. Zij stemden op basis van de eerste veiligheidsbeoordeling af over de inzet van het strafrecht.

Het CIT zorgde voor de afstemming met de hulpverlening. De hulpverlening, die normaal gesproken na een melding pas een paar dagen later werd ingeschakeld of geïnformeerd door Veilig Thuis, kreeg in de pilot direct tijdens of na de melding informatie van het CIT. Het CIT kon hierdoor snel overbrengen wat er ter plaatse was

aangetroffen en wat hierover met het strafrecht was afgesproken. Hulpverlening kon sneller worden ingezet.

Als een verdachte werd aangehouden, werd de informatie voortkomend uit de veiligheidsbeoordeling en de geformuleerde veiligheidsvoorwaarden integraal doorgezet naar de ZSM. De ZSM-partners namen deze informatie mee bij de –vanuit het strafrecht– in te zetten vervolgacties en bij de beoordeling van de strafzaak. Insteek van de pilot was ook om snel en adequaat de stap te kunnen zetten naar vervolghulp. Daarom waren CJG en het Veilig Verder Team (Haags expertiseteam op het gebied van huiselijk geweld) betrokken.

In de loop van de pilot is een aantal aanpassingen gedaan in de werkwijze: zo bleef het CIT wat langer op het politiebureau (tot 22.00), omdat de meeste voor de pilot relevante meldingen in de avonduren werden gedaan. Ook werd in de tweede helft van de pilotperiode meer aandacht besteed aan het herkennen van strafbare feiten. Het aantal aanhoudingen bleef achter bij de verwachtingen, terwijl in sommige zaken achteraf werd vastgesteld dat aanhouding voor de hand lag.

Uit de evaluatie van de pilot kwam een aantal aandachtspunten en inzichten. Zo bleek de veiligheidsbeoordeling van het CIT niet helemaal aan te sluiten op die van Veilig Thuis. Informatie vanuit 'zorg' is belangrijk voor de context van de strafzaak. Dat vraagt om een goede afstemming tussen strafrechtelijke traject en het zorgtraject. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT leidde niet altijd tot snellere interventies in het zorgtraject daarna, onder andere vanwege wachtlijsten van zorgaanbieders.

Volgens vrijwel alle betrokkenen in de pilot leidde de

werkwijze tot meer bewustwording over huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook werd meer inzichtelijk in welke zaken direct samen ter plaatse gaan noodzakelijk was en in welke niet. Door op het politiebureau aanwezig te zijn, kon het CIT in zaken actief bijdragen, bijvoorbeeld door advies te geven over mogelijke vervolgstappen en de politie te helpen vanuit een zorgperspectief de context te duiden. De vroegtijdige betrokkenheid van het CIT gaf de politie het vertrouwen dat zij het gezin veilig konden achterlaten.

De vroegtijdige samenwerking stond door de pilot op de kaart. Het doel om medewerkers van met name VT en politie dicht op elkaar te laten werken is niet losgelaten. De uitvoering daarvan wordt niet meer gezocht in een apart traject of in een pilot, maar er wordt zoveel mogelijk gestimuleerd dat VT en politie elkaar in het reguliere werk sneller en beter opzoeken. Vervolgens kunnen VT en politie in overleg bepalen of het nodig is dat VT ter plaatse komt, of dat er andere afspraken nodig zijn.

Meer weten over Samen op in acuut in Den Haag?

Neem contact op met:

Elly Wopereis van de politie (Elly.Wopereis@politie.nl)

Nicole Janssen van het CIT

(n.janssen@jeugdbeschermingwest.nl)

Video's 'Samen op' in de praktijk

Op steeds meer plekken in het land trekken politie en Veilig Thuis samen op in acuut onveilige situaties van huiselijk geweld en kindermishandeling. Collega's uit de regio's Noord en Midden Limburg, Gooi en Vechtstreek en Midden Brabant vertellen in drie clips hoe zij dat doen en wat het oplevert. Klik op de links en laat je inspireren!

Video's

Samen op in Acut in Noord en Midden Limburg (video)

<https://vimeo.com/726000192>

Samen op in Acut in Gooi en Vechtstreek (video)

<https://vimeo.com/725653772>

Samen op in acut in Midden Brabant (video)

<https://vimeo.com/725991025>

Externe verwijzingen

Externe verwijzingen

PDF

Snel ingrijpen is noodzakelijk
[2019_Blauw_04_p42_46.pdf](#)

'Snel ingrijpen is noodzakelijk'

Hoe zorg je dat politie en hulpverlening eerder en beter optreden bij incidenten van huiselijk geweld en kindermishandeling? Een interview met programmamanager huiselijk geweld **Pauline Klomp** over de aanpak Veiligheid Voorop. 'Het kost tijd om dit bij iedereen tussen de oren te krijgen.' TEKST ANUSCHKA MOOY FOTOGRAFIE PETER MONTENY

Dat het tijd kost, blijkt ook uit het inspectierapport naar de aanpak van de stalkingszaak 'Hümeysa'. De conclusie van de Inspectie van Justitie en Veiligheid is dat de aanpak van de stalking ernstig tekort is geschoten. Er werd onvoldoende samengewerkt tussen de betrokken instanties en de regio ontbrak. Klomp: 'Samenwerken en doorpakken in deze complexe zaken, dat is precies waar het om gaat bij Veiligheid Voorop: één aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.' 'Zo'n 30 procent van de dagelijkse werkzaamheden van de politie raakt direct of indirect aan huiselijk geweld', zegt Klomp. 'Bij vermoedens van huiselijk geweld – waaronder ex-partnerstalking en kindermishandeling – is het belangrijk dat we ons bij de politie bewust zijn van het gevaar voor de slachtoffers.' Slachtoffers van stalking kun je volgens Klomp geen absolute veiligheid bieden. 'Een dader kan aangehouden worden, maar dat is een tijdelijke maatregel die op zichzelf het geweld niet stopt. De aanpak van stalking is zo complex omdat het strafrecht alléén een stalker niet kan stoppen.' Volgens de cijfers zijn er in Nederland jaarlijks rond de vijftig dodelijke slachtoffers te betreuren als gevolg van dit soort geweldsmisdrijven, vertelt Klomp. Waarvan ongeveer tien slachtoffers door stalking, twintig door huiselijk geweld en twintig door kindermishandeling. 'Ondanks alle hulp, inzet en betrokkenheid van politie, hulpver-

leners en strafrechtketen bij deze zaken, heeft de aanpak daar tot voor kort weinig aan veranderd.'

Waarom lukt het niet om dat geweld te stoppen?

'Dat ligt niet aan de motivatie van politiemensen. Politiemensen zijn bij dit soort zaken vaak juist zeer gedreven. De politie doet veel voor gezinnen waarbij sprake is van huiselijk geweld of stalking. Soms zijn er tientallen verschillende politiemedewerkers bij één gezin betrokken. Daar gaat veel capaciteit in zitten die we effectiever kunnen inzetten. Bij zaken waarin het goed gaat, blijkt dat alle betrokken hulpverleners goed met elkaar samenwerken. Samenwerken en doorpakken in deze complexe zaken, dat is ook de basis van Veiligheid Voorop. Het programma 'Eén aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling' ondersteunt de invoering in de eenheden. De politie zal stap voor stap als lerende organisaties deze aanpak verder uitwerken.'

Wat houdt die aanpak in?

'Veiligheid Voorop gaat over hoe je met elkaar optreedt in gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij een incident probeert de politie zo vroeg mogelijk samen op te trekken met de andere partners. Samen onderzoek je wat er nodig is aan straf en zorg in het gezin om de acute onveiligheid op te heffen. Als agent stel je het moment waarop je besluit om aan te houden uit. Eerst neem je contact op met het advies- en

'Stalking is obsessief gedrag dat je binnen twee weken moet stoppen'

meldpunt Veilig Thuis en zorg je voor een goede veiligheidsbeoordeling. Je kijkt of er een vermoeden is van een strafbaar feit en doet dan meteen een opsporingsonderzoek. Fysieke sporen zijn vaak alleen dan nog veilig te stellen. Vervolgens vraagt de agent door en onderneemt gecoördineerde actie. Het Openbaar Ministerie besluit of er daadwerkelijk opvolging op de opsporing plaatsvindt. Het OM zal ook op basis van de veiligheidsbeoordeling beslissen of de inzet van opsporing helpt om het geweld te stoppen.'

Wat maakt het zo moeilijk om in te grijpen bij dit soort zaken?

'Huiselijk geweld en kindermishandeling raken de privésfeer. Je ziet een zekere schroom bij burgers, maar ook bij politiemensen om zich daarin te mengen. Of het wordt gezien als een taak van de hulpverlening. Wat het nog las-

tiger maakt, is dat slachtoffers vaak uit angst of schaamte geen aangifte doen. Ze vinden dat ze het probleem zelf moeten oplossen of zijn bang dat het geweld toeneemt als ze aangifte doen. Het is wel degelijk ook een taak van de politie om die geweldsspiraal te doorbreken. Om dat goed te kunnen doen, moet de politie samenwerken met de hulpverlening en die er zo snel mogelijk bijhalen.'

Waarom is stalking zo lastig te herkennen?

'Stalking is obsessief gedrag. Als je dit niet in de eerste twee weken stopt, is er een grote kans dat het doorgaat en escaleert. Snel ingrijpen is dus noodzakelijk. Het lastige is dat het steeds gaat om kleine incidenten, die op zich niet altijd strafbaar hoeven te zijn. De stalker stuurt bijvoorbeeld elke dag een bloemetje, talloze mailtjes en belt

of appt om de haverklap. Dan moet worden aangetoond dat dit gedrag langdurig en stelselmatig plaatsvindt. Aangezien het losse strafbare feiten zijn, wordt het niet altijd meteen als stalking herkend.'

Wat moet je doen als je ex-partnerstalking vermoedt?

'Vraag door bij de intake, maak een goede risico-inschatting, stel een casusregisseur aan en lees de zoekmachine elke dag uit. Bij iedere aangifte van ex-partnerstalking moet het screeningsinstrument gebruikt worden om direct het risiconiveau te bepalen. Als hier een hoog risico uitkomt, moet de politie direct contact opnemen met het OM en Veilig Thuis om veiligheidsmaatregelen voor het slachtoffer te treffen. Na de herkenning en veiligheidsbeoordeling van een stalking is het van belang om snel te reageren op

>>

Wat doe je bij (een vermoeden van) huiselijk geweld of kindermishandeling?

1 Bel Veilig Thuis: 0800-2000

Stem samen af welke interventie (straf/zorg) nodig is in het kader van de veiligheid

7 Draag de zaak warm over

Zorg voor opvolging

2 Doe de kindcheck

Kenmerken

- Angst
- Dreiging
- Lichamelijke en/of geestelijke verwaarlozing en/of letsel

Binnen relationele sfeer, in familieverband of in een afhankelijkheidsrelatie

6 Maak altijd een Veilig Thuis-melding op

Belangrijk!
Ga pas weg of laat betrokkene pas vertrekken als je weet dat iedereen veilig is

3 Vraag goed door

Denk aan:

- gezinssamenstelling
- geschiedenis (is dit de eerste keer dat er geweld is gebruikt?)
- angst betrokkenen
- zelfredzaamheid betrokkenen (bijvoorbeeld financiële afhankelijkheid en sociaal isolement)
- middelengebruik
- (vuur)wapengebruik en -bezit

4 Verzamel bewijsmateriaal

Bijvoorbeeld foto's letsel en vernielingen in de woning, buurtonderzoek (zoveel mogelijk samen met Veilig Thuis)

- Bespreek met betrokkene wat hij of zij zelf kan doen

5 Ga eerdere registraties na over betrokkenen

Raadpleeg daar de politie-systemen voor

De aanpak Veiligheid Voorop geldt in alle gevallen van GIA (geweld in afhankelijkheidsrelaties). Sommige vormen vragen extra actie. Raadpleeg voor de extra acties de specifieke instructies.

nieuwe informatie. Dan is het fijn als er één aanspreekpunt is in het team, een casusregisseur die het dossier goed kent en weet wat er speelt. Hij of zij zorgt ervoor dat er beschermende maatregelen worden genomen als het slachtoffer aangifte komt doen en beslist of er bij escalatie moet worden opgeschaald. Vooral de eerste twee weken na de aangifte kan er voor het slachtoffer een onveilige situatie ontstaan.

De zoekmachine tot slot is een lijst met potentiële ex-partnerstalkingszaken die na een melding of aangifte wordt uitgelezen, waardoor deze zaken alsnog als stalking kunnen worden her-

kend en de juiste acties worden ingezet. Snel ingrijpen is belangrijk want sommige stalkingszaken kunnen in no time escaleren tot een zaak met dodelijke afloop. Het uitlezen van de zoekmachine kost echter veel tijd. Eigenlijk zou je een situatie willen waarbij je die zoekmachine niet meer nodig hebt, omdat je aan de voorkant – bij de eerste melding – al de juiste dingen doet en goed samenwerkt.’

Tijd

‘Het kost tijd om dit bij iedereen tussen de oren te krijgen’, benadrukt Klomp.

‘Deze aanpak vraagt echt iets anders van de agent die ter plaatse gaat.

Herken ik dat het gaat om huiselijk geweld? Verzamel ik feiten, vraag ik goed door? Heeft er al eerder geweld plaatsgevonden? Belangrijk is ook dat je het dossier vasthoudt en “warm” overdraagt aan andere collega’s. Maar het voordeel van Veiligheid Voorop is dat een agent er snel achter komt wat er nu daadwerkelijk aan de hand is bij een incident van huiselijk geweld en wat je meteen kunt doen. Dus ik zou zeggen: ga ermee aan de slag!’ •

Reageren? Mail naar anuschka.mooy@politie.nl

‘De fouten in Hümeyra’s zaak mogen niet meer voorkomen’

Begin oktober 2019 verscheen het rapport van de Inspectie van Justitie en Veiligheid over de hulpverlening en bescherming van Hümeyra, het meisje dat op 18 december 2018 door haar ex-vriend werd doodgeschoten bij haar school in Rotterdam. De aanpak van de stalking is volgens de Inspectie bij alle partijen in de keten ernstig tekortgeschoten.

De Inspectie Veiligheid en Justitie, die onderzoek heeft gedaan naar het handelen van instanties die betrokken waren bij de zaak Hümeyra, is kritisch over de rol van bijna elke betrokken organisatie. Ook de politie wordt daarbij niet ontzien. ‘Er is te veel misgegaan in deze zaak. Dat maakt dit rapport pijnlijk duidelijk’, erkent ook landelijk portefeuillehouder Zorg en Veiligheid Anja Schouten. ‘Daardoor heeft Hümeyra niet de bescherming gekregen die ze nodig had. Dat

vindt de politie verschrikkelijk en daar willen we lering uit trekken. De politie heeft hierin eigen uitdagingen, zoals het herkennen van stalking en het juist inschatten van risico’s. Daar hebben we de aanpak Veiligheid Voorop voor ontwikkeld die nu overal is ingevoerd.’

Bij de aanpak van stalking staat de veiligheid van het slachtoffer en het zo snel mogelijk stoppen van het gedrag van de stalker voorop. Door in een vroegtijdig stadium de juiste maatregelen te nemen, kan vaak escalatie worden voorkomen. ‘De fouten die in de zaak Hümeyra zijn gemaakt mogen niet meer voorkomen. Helaas zijn risico’s nooit helemaal uit te sluiten, maar we gaan er met alle betrokken organisaties keihard aan werken om de kans op herhaling zo klein mogelijk te maken. De eerste zorg gaat naar het bieden van veiligheid en hulp aan het slachtoffer. Dat doen wij samen met de partners in de zorg.’

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

In het werk aan het werk

Als Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en reclassering werken wij samen aan verbeterlagen in de aanpak van huiselijk geweld (HG) en kindermishandeling (KM) als er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. We werken vanuit de bedoeling, de veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Om onze samenwerking te kunnen versterken hebben we vanaf 2018 een ontwikkelagenda met elkaar vastgesteld en zetten we ons in op de uitvoering ervan. Ieder jaar maken we onze gezamenlijke inzet op de verbeterlagen voor het komende jaar concreet¹.

In 2021 stond de ontwikkeling en uitvoering van de vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf centraal:

- 1 Samen op bij acute onveiligheid
- 2 Actie-overleg bij dreigend gevaar of risico op onveiligheid
- 3 Aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis & ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken
- 4 Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Daarbij werkten we aan duurzame bestendiging van de resultaten door:

- De aansluiting bij het lokale veld en de gemeenten uitdrukkelijk op te zoeken.
- Samen werk te maken van de Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- De juridische onderbouwing uit te werken onder de 'loop van de zaak'
- Een set indicatoren uit te werken op kwaliteit en impact van de vroegtijdige aanpak zorg-straf.

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2022: regionaal centraal en duurzaam bestendigen

Nu is er behoefte aan rust en bestendiging van de intensieve samenwerking.

Voor 2022 staan daarom 3 opgaven centraal

- **Regionale uitvoering** op de 4 afstemmingsmomenten in de loop van de zaak bij vroegtijdige aanpak van HG/KM bij samenloop zorg-straf. De praktische thematische toepassing hoort daarbij (denk aan (ex-)partner stalking, eengerelateerd geweld, ouderenmishandeling, intiem terreur).
- **Duurzame bestendiging** van resultaten in deze vroegtijdige aanpak door toe te werken naar landelijke duurzame besluiten op de Visie, de werkprocessen, de juridische onderbouwing en de indicatoren op kwaliteit en impact.
- **Concrete planvorming** op 2023 en verder, op inhoud en inclusief de uitwerking welke steunstructuur intensieve samenwerking nodig heeft om effectief te kunnen werken.

¹ Zie voor een korte uitleg: [uitleg_ontwikkelagenda.pdf](#) (vng.nl) en voor het overige de digitale bundels op de VNG-site: [Veiligheid voorop \(programma GHNT\) | VNG](#).